

17. szám.] Minden szombaton megjelenik két egész íven, vagy 24 ívnyagságn hasábon. | KASSÁN, Aprilis 22^{kén} 1848. | Félévre előfizetés 6 fr., bérmentesítve, borítékban, s cízimmel 7 fr. 12 kr. p. p. | I^{so} Év.

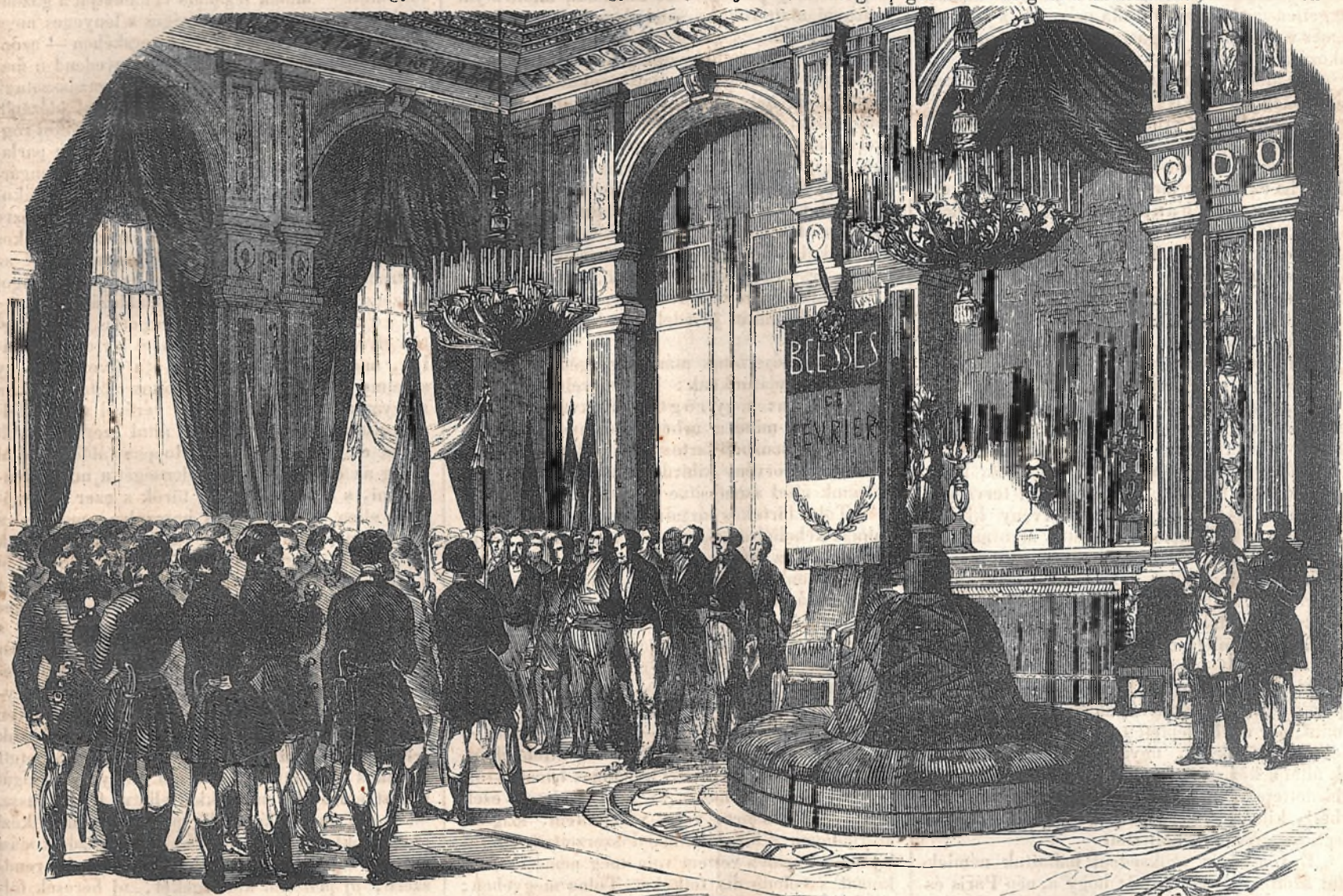
A francia ideiglenes kormány üdvözlése magyarok által.

Mártzius 15dik napján a Párisban mulató magyarok megakarván, többi idegen nemzetek példájára, a francia köztársaság ideiglenes kormányát üdvözleni, délutáni 2 óraker mintegy

nemzetet képviselve, szinte attilákban s nemzeti színekkel ékesítve követték amazokat.

Megerkezvén a városházhoz Lamartine ur imigy felelt üdvözlő beszédökre: Ha a magyarok frankhoni ideiglenes kormányhoz nem aként jönnek, mint népek ostora, hanem mint azok szerelme, ugy későcskén jönnek, de leg-

vetségi egységbe lépven, eredeti nemzetiségének kitünő jellemét soha el nem vesztette. Ha önök üdvözleni jőnek az ifju szabadságot honunkban, mi viszont hivatalosan üdvözöljük országunknak bölcsen és dicsőségesen megóvott régi szabadságát. E két nép és két szabadság közti atyafiságot növeli még az a rokonszenv, minőről önök

A francia köztársaság ideiglenes kormányának magyarok általi üdvözlése Párisban a városházánál.

300an megindultak díszmenetben a Vendome-piaczról, élöken Hugo költér honfitársunk magyar színü lobogóval, mellyel itt Napoleon szobrát üdvözölte. Hugó és Dobsa urak, kezökben lobogót tartva a városház felé vezették a menetet, ntánnok lépdelt a küldöttség fényes magyar öltözetben. a többi magyarok pedig, mintegy a

messzebbünnen is jőnek. Ha Frankhonnak a magyar nemzet erényei, bátorsága, azt lelkesítő szabadság s atyafiság szelleméről most kellene először meggyőződni, ugy én magamnak tartanám a szerencsét, arról vallomást tehetni. Én megfordultam önök földén, ezen nagy nép hősi és családi erényeinek tanuja voltam, mely szö-

minket értesitenek. Ha visszatérnek önök szép honukba, mondják meg otthon, hogy annyi barátja van nálunk, a hány polgára Frankhonnak. A követség vive la republique-vel felelt, s hihetőleg pár magyaros éljent is kiáltott a derek polgárának; távoztával egy frank- és magyarhomból összefont zászlót hagyván hátra.

Örökváltság.

Urbéri, kilenczed s pénzbeli tartozások megszüntetése.)*

Midőn a sajtószabadság országgyűlésileg kimondva s megalapítva, törvényt alkotand — midőn a gondolkodás organumai s érzelmei műszerei: ész és szív munkalatai feloldva, a leplezett szabad elvü vélemény szabadsága, t. i. irodalom- és szólásszabadság megadva létezik, akkor lehetetlen elmulasztanunk: hogy hazánkat s különösen a nagy érdemű törvényhozási testületet némi új törvények lényegeire, mielőtt sanctio alá kerülendnek, ne figyelmeztetnők: hogy azon új törvények t. i. czélszerűek legyenek, a nemzet mindegyik osztályát kielégítsék, s reactiot ne szüljenek! — Szabad legyen tehát ekövetkezőkben nyilatkoznunk:

Ugyanis nagy figyelemmel kísértettük a törvényhozás minden lépteit, s üdvös működéseinek nagyszerű eredményeitől méltán várhattuk azt: hogy mindegyik honpolgár kielégítve, t. i. személye s birtoka bátoraságos fenállásáról okszzerűen gondoskodva leend. — Ezt reméltük a törvényhozástól, hogy ha talán némi részben a nemzet egyik osztályának kárt szenvedni kellene; akkor az, midőn károsítása megtörténék, kárpótlással méltólag kielégítve leend. — S ez a természet törvénye is lévén, a midőn nagyban világokat ront, ugyanazon erő által újakat teremtet, t. i. azokat újabb fénybe, dicsőségbe s biztos állásba ismét helyezvén — kicsinyben a földi világon is ez minden alkotó törvényhozás alapelve — s ez volt a magyar törvényhozói testületnek is lényeges s egyik szükséges feladata, s feladásának legnemesb feloldása; mert ez volt a szabadsággal felruházott ezer éves magyar nemzet függetlenségét ezer évtől óta már védő s fentartó nemes osztályának magasztos s méltánylandó várákozása!

De midőn a törvényjavaslat formulázott címe: „Örökváltság“ volna; akkor a törvényhozást, mielőtt az urbéri, kilenczed s pénzbeli tartozások megszüntetése történnék, előbb az örökváltságról gondoskodni, az az: az örökváltságot, ha ez rögtön meg nem történhetik, a tervezett nemzeti bank felállításával megelőzteni hittük, s így az örökváltság eszméjét előbb életbe léptetni, az ígét testté válni, s a nemzet birtokos nemes osztályát az urbér megszüntetése előtt még az örökváltságban részesíttetni, a természet törvényeinek igazainál s minden fenálló alkotmányos államban létező osztó-igazság elveinél fogva jogszerűen s legméltányosban reméltük.

Azonban egy formulázott urbéri törvényt vettünk, melyet azért formulázottnak nevezünk, hogy azt még királyunk által szentesítve nem látjuk; — mert eddig alkotmányunk s törvényhozásunk alapját abban tartottuk s tartjuk, hogy a nemzeti két tábla megegyezése után tervezett, megvitatott s megalapított új törvény királyi szentesítés által csupán nyerhette alkotmányos erejét, hatását s örök időre törvényes diplomáciai fenmaradhatását; a midőn a király által megerősítve, mint nemzet s ország törvénye kimondva s decretálva lón. — E formulázott új, az urbéri megszüntetéséről szóló törvénynek kihirdetése tehát megrendeltetvén, megyeinkbe szétküldetett, országosan tudomásul adatott, hirlapok útján, s nyomtatványokban nyilvánított, s mint már életbe léptetett törvény, megye gyűlésileg megrendelve, ugyan a megyei szolgabírák által a köz népek, a jobbágyoknak rögtön kihirdetett, s kihirdetetésétől fogva minden urbéri, kilenczed s pénzbeli tartozások azonnali megszüntetése nyilvánított.

E rögtönzés szükségéül hallottuk némiek által azon okot felhozni: hogy a nép Páris és Palermo példájára rögtöni engedményeket kíván, s nyughatatlankodik. — Azonban erről: kik a békeszerető magyar jobbágy — az ekkorig ingyen birt földet iránti rokonszenvét, vonalmát, sőt századok óta a földesura által patriárkai rendszerben pártfogolt, sőt különösen a megye s leg-

főbb királyi hatalom által is védett szilárd fenállását, s biztosított vagyonát ismerjük — kik jelenleg a legnépeseb colonialis helységeket megjártuk, — mi sem tudánk; mert becsületünkre mondhatjuk: hogy a magyar köznép, mely a haza s törvényhozás, jótékony gondoskodásáról — az örökváltsági eszméről s az alkotandó új törvény terről, sőt a képviseleti rendszert illetőleg, alkotandó népképviseleti törvény alapításáról — s így személye s vagyona biztosítandó fenállásáról — s e szerint még az eddig nem gyakorlott jogok és szabadalmak ajándékaról s megnyeréséről értesítve volt, a leghalásb kifejezésekkel viseltetett, s legnyugodtabb lélekkel várta vala be az országgyűlés által hozandó új törvények üdvös eredményét!

A jobbágyosság tehát az örökváltság előtt — bizonyosan az urbéri viszonyok megszüntetését rögtönözve nem kívánta; mert kimondott véleményök szerint is ily rögtönzés által az urbérbirt s még meg nem váltott földeit — örökváltság előtt — rögtön elveszteni gondolta — természetes okoskodásukkal úgy itélvén; hogy minek az árát le nem tették, azt örökképen nem is bírhatják, — s azért sokan közülök illusorius értelmet gyanítottak a rögtönzésben, s bizonyosan minden nyerendő új tulajdonról s új jogokról szívesen lemondottak volna: ha ők békében hagytának! — Igy történt számtalan helyeken az ország több megyéiben e nyilatkozat! — Igy történt nem rég Tolna megyében is, hol ezen formulázott új törvény kihirdetése előtt még egy pár héttel a jobbágyosság földesuraik iránt a leghaladóbb lélekkel s megnyugvással nyilatkozott: a miről épen e sorok írója is bizonyosságul föllép: hogy néhány jobbágyai 20 évtől óta, mióta atyai szárnyai alatt voltak, soha elégedetlenségök jelét nem adták, sem írásban sem szóval panaszkép soha nem nyilatkoztak; mert a törvény s emberiség elveinél fogva pártfogoltattak. — Hasonnan sok helyeken még oda nyilatkoztak a jobbágyok: hogy ők inkább a régi szép rendszert, mely szerint kormányoztattak, elfogadván, az uradalom atyáskodásának s ápoló kegyének hódolnának, — sem hogy az új törvény szerint örökváltsággal áldozandónak; szerencsétlenebbeknek tartván magukat, ha váltság nélkül földjeiket ingyen bírhatják, s kised rendszeres urbért szolgálndnak, mintsem hogy a kereskedelembe fektetett tőkepenzeiket, melylyek nekik dúsan jövedelmeznek, megváltásra áldozzák fel.

Ezen elősoroltak után megengedend a haza bánatos előadásunknak: hogy sérelmesen esett annak hallása: hogy rögtön örökváltság s kárpótlás előtt minden urbéri viszonyok, urbéri, kilenczed s pénzbeli tartozások örökre megszüntetnek olytörvény kihirdetésével, melylyet fejdelmünk által szentesítve még nem láttunk!

Több birtokos társaim nevében is tehát fájdalmas kebellem emelem tollamat petícióval a törvényhozáshoz járulván: hogy az urbéri tartozások sajátunk, s azok által véghezvitt munkák gazdálkodásunk eddigi elemei lévén, a legszükségeseb sajátunktól rögtön fosztatunk meg! — mert az urbéri telkek hajdan sajtó nemesi birtokunkból elszakítva, csupán szerződési bérbe, u. m. urbérbe, a jobbágyosság élelmére s fölsegítésére ekkorig kiadva lévén, azokat mint sajátunk kiegészítő részeit — rögtön — kárpótlás nélkül — nagy sérelemmel veszthetjük el! — Mennél inkább csekély személyemet fájdalmas báuattal töltötte el ennek hallása, ki nem született ezek birtokában, hanem véres verejtékem, szigorú szorgalmam s fáradsámmal szerzettem és tulajdon pénzemem vettem vala meg nemesi birtokomat s colonialis telkeket Tolna megyében; valóban oly hatással van rám néve e törvény: mintha egy városban két ház birtokában lévén, egyikben magam lakték, másikat bérbe adván, annak jövedelméből élnem kellene; de egy alkotott új törvény által nem csak hogy az évi bért s évi jövedelmemet rögtön elveszteni — de még tulajdoni jogomból is kivetkeztetvén, előbbi életem rendszerét s legszükségeseb elemeit örökre feláldozni kénytelenítenék!

Bizunk azonban a törvényhozás bölcsességében s az alkotott új közügyességünk (ministerium) törvényes, igazságszerető s nagy bölcsességű tagjaiban, hogy minden sérelminket minél előbb orvosolandják! — Sajátunkat kárpótlás nélkül el nem veszthetjük, nem lehet filius ante patrem! — Előbb örökváltságot kérünk s követelünk! Patrem ante filium adta a természet ura! — Ez a természet rendszere, s ez az országoknál, a nemzeteknél is a jogi logika! — Az örökváltsági eszmét tehát előbb életbe léptetni, azután az urbért, kilenczedet sat. megszüntetni ohajtjuk! S azért előbb egy czélszerűen tervezendő s alkotandó nemzeti bank felállítását szükségesnek véljük, s kívánjuk! — s ez üdvös intézet által a törvényhozás, s a magyar nemzeti kormány egyedül nyugtatandja meg a bánatos kedélyeket, s egészítendi ki a sajátjának egyik lényeges részét veszített hazai birtokos osztály igazságos kívánatait s méltó várákozását! S ha bár a nemzeti bank kezdetben mindjárt az örök váltság tőkétjét kész pénzel kifizetni képes nem volna is — kipótolhatja ezt — a nemzet garanciaja s becsületesége mellett biztos értékű bankjegyekkel, melyeknek értéke, mivel az ország kezeskedendik, bizonyosan még emelkedni is fog, biztos alapja lévén; — minden a financialis tárgyakat felfogni képes egyén átlátandja ennek elfogadható biztonságát s állása emelkedését! Azonban szükséges ezt minél előbb életbe léptetni, — de még szükséges s méltányos is: hogy kezdetben most mindjárt az urbéri tartozások kárpótlása legalább az örökváltság kamatjával azonnal fődöztessek: hogy a minek örök tőkétjétől a földesur rögtön megfosztatott — annak legalább is kamatját a gazdasági instructio által szükséges s lényeges megszerzésére — legalább egy részecskében — azonnal fordithassa; — különben szenvedend a magyar mezei gazdaság: mi országos gazdaszatunk csökkentését is sok millio for. kárral idézend elő; mert tömérdek föld a honban, erejétől rögtön megfosztatván földesura, elhanyagolva parlagon maradand, vagy épen feleárbán, bitangárban elpazérolva, az egész nemzetre oly kártékonyan hatand: mi ismét államgazdaszatra nézve — a rögtönzött törvény által a nemzet birtokos osztályának roppant károkat okozand — sőt az instructio megszerzésére nézve is új drágaságot idézend elő a honban milliók feláldozásával!

A midőn tehát rögtöni kárpótlás nélkül rögtön elveszteni azt, mit a nemzet birtokos osztálya, mint sajátját, századok óta élvezett, nagy sérelme esnék a nemzet birtokos osztályának, a magyar nemességnek: mely vérevel s életével feláldozásával, tehát érdeme által szerzette volt földét és szabadságát! — Roppant áldozatokkal pedig az ezer évi függetlenségét a midőn fenntartani, s honát pogány, török s ezer cselszövény ellen, századok óta harczolva, megóvni s biztosítani tudta: akkor valóban fájdalmasnak tartjuk azt, hogy ezer évi küzdelmei után rögtön s kárpótlás megelőzése nélkül — úgy szólván a szükséges életének egyik elemétől, szükséges kényerének egyik darabjától megfosztassék — s így gazdalkodási erejétől megfosztva, új adósságok tételére, s nemzeti bank nélkül ismét uzsorások kezeibe kerülni kényszerítessék; mert gyakorlati oldalát vévén a formulázott törvénynek, hol még nemzeti bank fel nem áll: kénytelen az erejéből kivetkeztetett birtokos kölcsönpénzt fölvenni, hogy gazdaságát új instructióval s marhákkal ellátva folytathassa, — mezei munkáját pedig pénzen fogadott kézi munkásokkal végezhesse; az előbbi gazdalkodási erejétől megfosztott birtokos új gazdasági rendszere, új pénzbeli költségeket, új béresek fölvetelét, s így új conventioi terheket igényelvén — hogy ha pedig rendes hitel helyeken törvényes kamatra pénzt nem nyerend — akkor kénytelen leend bank nem létében uzsorásokhoz folyamodni — s akkor vége sok birtokosnak: mert a rettentő uzsorákat kellekép nem fizethetvén, vész órája ütött az úgy is már előbb erejében megcsökkent s most attól megfosztott s adósságokba me-

*) Rendkívüli események miatt később érkezett meg s azért csak most adhatjuk. Szerk.

rült birtokos nemességnek! — Sőt a formulázott törvény urbéri megszüntetések mellett még az 5dik §ban oly cikket is tartalmaz, mely szerint a kisebb értékű nemes, ki szorgalma gyümölcsét, a kisebb értékű nagy uradalmakhoz kamatra kiadta volt, még saját tőke pénzének fölvételétől is jelenleg letiltva létezik!! Tehát idegen pénzekre, s uszorákra szoruljon e olyan birtokos, ki véres verejtéke után megta- karította egy pár fillérét, s nagy uradalmakhoz kamatra adta vala ki tőkepénzét? — A nagy uradalmaknak, mellyek még is a károsodást nem oly súlyosan érzik, mint a kik vagyoniuk nagy részétől megfosztatnak, t. i. a kik s birtoknak, ezen új törvény hizelegni látszik, — a náluk levő tőkepénzek a törvény további rendeleteiig fel nem mondhatásával — de annál inkább sújtja a kisebb birtokos nemességet, sújtja azok szorgalmát — mert ha bár volna is némiképen tőkepénzök, azt a gazdaságuk oly szükséges új rendezésére épen most e legnagyobb szorultságukban vissza nem nyerhetik, mert tiltja az új törvény imént említett 5dik §a örök kárakra — kétszeresen lévén szorgalmuk megbüntetve: 1ször hogy saját pénzökkel épen most nem rendelkezhetnek; 2ször hogy uszorásokra szorulni bank nem létében kénytelenítvén, pozitív állásukból rögtön negatív állásba örök kárakkal tétetve át, kétszeresen büntetéssel sújtatnak! — Ez mathematicai igazság s ehez commentar nem kell!

E sérelmes állásunknál fogva megvallani kénytelenek vagyunk: hogy inkább az aviticitas azonnali megszüntetését — ámbár itt is nem csak a természet törvényéből saját gyermeke s családja holdogítása volna mindenkinek lelkébe és szívébe oltva; de pozitív törvényekből is a családok országos érdemeinek tekintetéből is igen sokat lehetne pro et contra támokul elősorolni, s nagy figyelmet gerjesztő állami üdvös elvek fentartásával harczolni — de mondánk, inkább az aviticitas rögtön megszüntetését — és sicut possidetis elvét ohajtjuk életbe léptetni, mint az örökmegváltást kárpótlás nélkül rögtön kimondatni; mert amaz által, bár félni lehetne is újra a penzarisocratia zsarnokságától: de még is okszerű törvényes intézkedések által csak nyere- rend a nemzet nagy része; mivel a birtok értéke bizonyosan emelkedendik! emez által pedig a birtokos osztály erejétől rögtön megfosztatik, s jövedője financialis tekintetben veszélyeztetik!

Status gazdasági tekintetben pedig az örök- váltás mily hatással leend a nemzet áldozó s nyero osztályára? — e kérdésnek még problematicus a megfejtése. Theoriában ugyan jelesnek látszik, ha a nép oly fokán állana már a műveltségnek, mely szerint szellemi s erkölcsi, valamint anyagi boldogságát felfogni képes volna — de a kérdés megfejtését kétesnek azért tartjuk, mivel félni lehet, hogy a pór rögtönzött felszabadítása s így becsülni nem képes szabadsága ingerültség, elfajulás s féktelenségé válják — gondolván, hogy most már szabad s dolgoznia nem kell, fajtalan, erkölestelen s tunyább életre vetemedhetik!! Az annyit áldozó osztályára nézve a nemzetnek az örök-váltás — bár tökéletes kárpótlás czim alatt kimondatott — tökéletes kárpótlást soha sem adand — mert a számok bizonyítják, hogy arról már előre szabad kétkedni, sőt kimondani: hogy a tervezett elvek szerint, a magyar nemesség fel- áldozott urbériségért tökéletes kárpótlást soha sem nyere!! —

Ugyanis, mint értésünkre esett, a formulázott örök-váltás fejében 300 millio pengő for. kárpótlásul némiképen által tervezetett — kiszámítási terve legyen e a törvényhozó testületnek? vagy csak approximativus terve? nem tudjuk. — De ha csak 300 millio pfrt. tervezetett örök-váltás fejében: akkor a nemességnek retentó a vesztesége! iszonyu az áldozat! — Forduljunk a számtanhoz, mi eredményeket nyújt? — Honunkban (Fényes Elek statisticaja szerint) 255,000ig terjedő egész jobbágytelkek, s 900 ezeren felül 18 és 12 napos zsellérelkek léteznek, s mivel 8 számmal a zsellérek 1 jobbágy-

teleknek vétetődnének, tehát itt is csak 800,000- rel kerekszámban vévén a zselléreket, ezek 100 ezer egész jobbágytelkeket pótolandnak — s így a diametralis számítás terjedend 350,000 jobbágyi egész telkekre. Honunkban egy egész jobbágyi telek áll — beltelekből, szántóföldekből, rétekből, ugy most már az újabb törvények szerint elkülönített legelőből. — Minémüsége az urbéri földeknek többnyire a legjobb s első osztályu, mert ezt a megye t. hatósága, a jobbágyot védvé, minden szabályozásnál kivívni, s ez elvett mindenütt hazánkban fentartani s megalapítani tudta, — menyisége pedig az 1100, 1200 és 1300 □ ölekből álló holdaknak különbözik — egy egész jobbágyi telekre nézve — 50 holdtól egész 100 holdig — sőt ezen felül is — emelkedik a menyisége. — Azonban közép számításal egyiket a másikával vévő, legalább 60 holdra lehet egy egész jobbágyi telket tenni. Lészen tehát a diametralis s igen kis arányban vett holdak száma = $360,000 \times 60 = 21,600,000$, az az: huszonegy millio hat százezer hold — s e szerint a fentebbi terv adand: $\frac{300,000,000}{21,000,000} = 13 \frac{192}{216}$, az az: telibe véve 14 pengő frt. vagy is más szavakkal: ha az örök-váltási tőke 300 millio p. frtban tervezetetik: akkor mintegy 14 p. forba jövend egy első qualitasu hold föld — örök árban feláldozva!! — Már pedig egy első osztályu hold földet 14 p. for- tórt Európában egyik országában, de még Éj- szakamerikában is kapni lehetetlen, mert honunkban ily megválasztott jóságú földet a legrégibb időkben sem lehetett holdját 40—50 p. fton alól kapni, — jelenen pedig a becse fölmenvén, hold- ját illetően megválasztott jó földnek bizonyosan 60 p. forton alól kapni lehetetlen leend, sőt bizo- san állítjuk, hogy még értéke néhány év mulva, ezt is meghaladni fogja. Ebből tehát látható: hogy e váltásági tőke = 300 millio p. frt — habár azonnal letétnék is — még is a kiszámított fentebbi 14 és 60 p. frt közt oly anomalia létezik: mely szerint már így is a nemzet birtokos osztálya 1000 millio p. frtot veszteni fog!! — Világos tehát: hogy a magyar nemesség a jobbágyágnak e törvény szelleménél fogva 1000 millio p. frtot ajándékozván örökségképen — roppant áldozatot hozand a hon oltárára! — s oly áldozatot: mely- lyet a világ történetében ekkorig olvasni nem lehetett!! ...

A magyar nemesség tehát Europa s egész világ előtt bebizonyítja e roppant áldozatával azt: hogy a midőn más országok forradalom szülte erőszak, dacz s nyersero szülte törvények által vihették ki szabadságukat s függetlenségüket: akkor a magyar nemesség ezer évtől fogva vitéz- séggel s pogány elleni százados küzdeleiben vére ontásával szerzett szabadságait s nemzeti függet- lenségét, békében, nemes lelkiületétől vezérel- tetve, az egész néppel megosztja, sőt azon nép- pel értékét is megosztván, 1000 millio p. fortal áldozott a hon oltarán! —

Vajha tehát e magasztos s nemes lelkiületét a magyar nemességnek a felszabadított s földbir- tokokkal s jogokkal felruházott jobbágyág méltatni tudná s a magyar nemesség iránt buzgó s örök időre hálaadó leendne!

A világ színe előtt méltán reménylendő: hogy Europa művelt nemzetei a magyar aristoc- ratia e nagyszerű áldozatát örök időre méltány- landják s a halhatatlanság könyvébe igtatandják.

Kedves hazánk! Miután hű hazafiui s pol- gári érzelmeinket megfejtve szabad szellemben, s úgy mint a haza jelen állása létezik, az örök- váltásra nézve előadtuk, s miután félhetnők attól is, ne hogy a törvény rögtönzött életbe léptetése — mielőtt királyi sanctióval megerősítve leend, mind a birtokvesztett nemesre, mind pedig a hirtelen szabadsággal felruházott jobbágyra nézve is nagy reakciót szüljön; mert ha a birtoka nagy részét veszített nemes — a már fö- lebb eladott roppant áldozata mellett is — elő- legesen semmi kárpótlást sem nyerendhet, s pénz- zét, mely kamatra kiadva létezik, az új törvény szellemében, épen jelenleg vissza nem kaphat- ván, sem pénzt rendes kamatra nem kölcsönöz- hetvén, uszorákra szorul, s jövedőjét s egész

fenállását veszélyeztetve látja: akkor még idővel is félni lehet iszonyu reakciótól: mely ha most nyiltan nem török is ki, de bizonyosan soknál belképen bosszút forral s bosszút állni kész! s bár mi higgadt vériűek ezeket hidegen megfon- tolván, honunktól minden ingerültséget eltávolí- tani, tiszta hazaliaságunk jelleménél fogva is, iparkodandunk; de még is féltjük a hazát, lát- juk veszedelmes állását, hogy némi vagyona fosz- tott s ki nem elégitett birtokos nemes, ha mi- nél előbbi orvoslás nem következik, — megbosz- szulandja kárát — s kivívni törekedendik haj- dani független állását, birtokát s kiváltságos sza- badságát; mert látni fogja: hogy annyi tenger áldozatai mellett, mellyeket a köznéppnek adott, mivel rögtön károsodása mellett némi kárpótlást nem nyert, előlegesen már megbukva van, és sokan már is a törvény végrehajtásában is kétel- kedvén, a váltásági kárpótlást ad graecas calen- das relegálva lenni vélik! — Ennek tehát rögtön orvosoltatását s kárpótlást a törvényhozástól s a nemzeti felelős közügyérség igazságszeretétől méltán várjuk! — Ha pedig ama fentebb emlit- tett alternativából a reakciót más részről fontol- gatjuk, s ha jelennen a jobbágy minden urbéri tehertől fölmentve, az ekkorig nem képzelt s méltóképen becsülni nem tudott szabadságok fék- telen elvedezésébe merülve, magát most már sza- bad urnak véli; mert műveletlen s oktalan nép- kezében a szabadság csak nagy hamar korlátlan- sággá, s ha féken nem tartatik, ingerültséggé fajul el s végre anarchiává válhatik, s mi épen annyi, mint oktalan kis gyermek kezében a be- retva s éles kés, mely okos ember kezében hasz- nos, de azzal a gyermek nyakát metszi el; — akkor mondánk, félni lehet attól: hogy midőn most a jobbágy kárpótlást telkeitől nem adván, rögtön minden urbéri terhektől felszabadított volna, később az örök-váltás megtérítésére szo- rítatván, az eldoradói álmából felriasztott s el- kényezett pór könnyen megtagadja azt s reactio- ra vetemedik: a midőn aztán a törvényhozást kel- lemetlen állásba helyezendi amaz igazságtalan s makacs reakció ellen új törvényt hozni s azt a felelős nemzeti közügyérség által nagy erő meg- feszítésével életbe léptetni — s végre csak illy erős rendszer mellett, ama csak $\frac{1}{4}$ részben meg- térítendő örök-váltásnak valaharai végrehajtását eszközleni: midőn már a nemzetnek ezer évi sza- badalmakkal felruházott birtokos osztálya régi szabadságaitól s birtoka nagy részétől megfosztva — vagy talán veszélyeztetve, vagy épen megse- misítve leend!!

Bizván tehát a törvényhozás s bölcs köz- ügyérségünk igazságszeretében, petitióink érde- met e következőkben összpontosítjuk:

1) Miután a formulázott örök-váltási tör- vény országszerte már kihirdetve van, ne hogy a törvényhozás compromittalassék: azt mielőbb királyi sanctio alá terjesztetni kérjük — de egy- szersmind az örök-váltási tőke 1. évi kamatját a birtoka vesztett nemes osztálynak mielőbb ki- dolgoztatni s kiadni kívánjuk — az örök-váltási törvény 5. §át pedig, nehogy a nemzeti szorga- lom és saját jog megbüntetve s lebilincselve legyen, mielőbb törvényes igazainknál fogva meg- szüntetni ohajtjuk, — az örök-váltás életbe lép- tetése végett pedig

2) Egy nagyszerű nemzeti bank a nem- zet birtokos osztályára nézve különös figyelem- mel, minél nagyobb s üdvös hatással s mielőbb alapitassék s életbe léptetessék.

3. Ezen bank a nemzet garantiaja mellett bankjegyekkel, minthogy rögtön az örök- váltási tőkeket kielégíteni képes nem leend, mi- előbb aránylag kiosztva a nemzet azon birtokos osztályát lássa el, mely urbériséggel birt — s ugyanazon nemesi osztályt, mely urbériségétől rögtön megfosztatott, az örök-váltási tőke lété- teleig pontosan tétetvén, s ezért is a nemzet ga- rantiaja jót állván.

4. Az örök-váltásba értetődnék csupán ur- béri birtokok, mellyek urbéri törvények szelle- mében urbéri kötelességeknek alávetve voltak, s azért mind bel curialis mind kül curialis nemesi telkek, mellyek haszonbérbe csupán különös szer-

zódás szerint adva valának; bár valamit pénzben, nap számban is a szerződők tenni, vagy különös dézmat a földtől vagy szőlőtől adni kötelesek lettek volna, tovább is nemesi birtok címet viselendik, s az örökvaltság törvénye alól kivéve léteznek; — ugyanis kívánjuk s kérjük a nagy-érdemű törvényhozást: hogy az illetén bel curialis fundusokon épült és szerződés mellett bérbe kiadott bel telkek vagy kültelkek is, mellyek a jobbágyság által mint curialis telkek különös szerződés mellett bíráttak: hasonnan a szőlőhegyek, mellyek allodialis nemesi birtokot tévén, különös évi részadás, dézmaadás alá adattak ki a jobbágyságnak; továbbá is a nemesi birtokhoz tartozván s a törvényes birtok gyakorlatában a birtokos osztály meghagyatván, alkotandó új törvény által, mint valóságos nemesi birtok tekintessenek, és semmi ürügy és szín alatt az urbéri séghez ne csatoltassanak: hanem az eddigi szokott évirész kiadásban az előbbi földesuraságnak kiadni szokott dézma szerződésben meghagyassanak; szabadsága lévén a földesurnak, mivel a föld sajátja, az ujan alkotandó törvény szellemében is az eddigi gyakorlatot, t. i. a szőlőültetvényeket s gyümölcsfákat és így az industrialis gazdaságot kibecsültetvén: ha szüksége lenne rá, a becsüár letétele után ismét át- s visszavenni. — Ezek lévén tehát némi észrevételeink.

A midőn ezen igazságos kérelmeinket, a fentebb említettekkel együtt megadatni kérjük: akkor a nemzet birtokos nemes osztályának száradoktól gyakorlott jogszerű kívánatait fejezzük ki — s akkor minden ne talán némi reactiót előidézhető körülmények megszüntetése végett hő hazafiúi kérelmeinket minél előbb, s minél erőlyesben életbe léptetni ajánljuk — s e szerint igazainkat előterjesztve s védve, a nemzeti közügyesség bölcseségétől, s igazságszeretetétől várjuk: hogy jelen sérelmes állásunk minél előbb megorvosolva: a nemzeti bank, s örök váltsági tőke megadva, s ha rögtön ki sem fizetve, hanem bank-jegyekkel a nemzet garantálja mellett kielégítve — s a feláldozott százados jogaink egyik része fentartva, és sajátunk az osztó igazság szerint, rögtöni évi kamat megadásával életbe léptetve leendő!

Ez igazaink kérelme mellett hazafiúi előterjesztményünket azzal zárjuk be: hogy a magyar nemzet, melly ezer évi fenállását csupán áthatatos, ki tartó, szilárd jellemének s hazája, királya, alkotmányos szabadsága iránti hő ragaszkodásának köszönheti; annyi viszontagságok között a sorsal megmérkőzni, magától sokat megtagadni, s a haza oltárára roppant áldozatokat hozni tudott: — jelen átalakulásunk időszakában is épen a nemzet azon osztálya, melly a hon függetlenségét ekkorig fentartotta; legnagyobb áldozattal hazafiúi nemes lelkületét bizonyította bé! — A jövődő szilárd s biztos fenállhatását is a nemzetek sorában, a világ minden viharai ellen forradalom nélkül vivta ki — s ha kell küzdelemmel is elleneivel szembe szálland; — de szilárd jellemével minden viharok ellen függetlenségét, szabadságát, s nemzeti magasztos fenállását vivandja ki! Justam, et tenacem propositi nationem hungaram, si fractus illabatur orbis, impavidam ferient ruinae!! Horác-kint: — Bár a világ nagy része öszve dől: annak viharai, s romjai a magyar szilárd jellemét soha le nem döntendik!!! Éljen a király! Éljen a haza! Éljen kedves nádorunk! Éljen a nemzeti közügyességünk!

Több hazafi nevében is írta

Vizer István.

A szabadság oszlopa Casagrande-től.

(1848ki Mártzius 15ke emlékeül fölállítandó Pesten a szabadságtéren.)

A békes úton kivivott szabadság diadalérte-
tében lelkesbjeink aláírást nyitottak, egy Pesten

a szabadságtéren emelendő oszlopra. Ez helyes, ezt országszerete örömmel értettük. Illő, hogy remek cselekvéseit a nemzet megünnepelje, mű-

remek által örökítse, s ezek által egyszerűs mind a kornagyszerű eseményeit és magasztos honszerelmét késő onokáiba is áttelehjelje.

Marco Casagrande Velenczének egyik lelkes fia, és Europa neves szobrászainak egyike, kit, miután olaszországban remekelt több műve, Mucius Scaevolája, Canovája, XVII. Gergely pápa collossalis melszobra stb által hirre kapott; a velenczei művész academia tagtársává avatta, a milanoi műademia pedig 1825ki nagycsodolatéban Angelica Medoro szobor csoportozatjáért 40 aranyértékű nagy érdem pénzzel pályá koszoruzta a derék vés-hóst; e Casagrande az egri basilikának s a nemzeti musaeum képcsarnokának műértő alkotója Pyrker érsek 1833ban hazánkba meghívta, s Casagrande azóta édes hazánk műkincseit szaporítja, melyekkel az egri és esztergomi basilikák*), s gróf Fáy, Uhlmann, Mocsáry Imre, herceg Brezenheim stb büszkélkednek. Casagrande 15 év óta fia a szép magyarhonnak, beszéli nemzetit nyelvünket, viseli bajszunkat és atilánkat, s nőül egy valóban magyar fajú egri hölgyet vón**), s e szerint nemzetünk testébe olvadt, melynek szellemileg is való rokona. — Casagrande Márk hazánkfia mindig értette a magyart; mikor Hollós Mátyás király szobráról volt szó: ő tervezett, irt, bár megbiztunk volna teremő szellemében! — Mikor a félszázados nádor József főherceg halhatlan érdemeinek örökítéséről volt szó, azonnal tollat ragadott, és e tárgyban egy egész műbecsű munkát irt, s harmincz terv. rajzot remekelt elő, mellyek közül több Hild építészünknek előtetszvényét is megnyerte (mely munka nem sokára nyilvánítani fog, s előre is figyelmeztetjük reá a magas műveltségű polgártársokat); s most midőn olasz vérei és magyar honfársai a szabadságtért vívtanak, lelke szárnyain az örökkévalóságba röppenve, terv és minta készítéshez fogott, a Mártziusi nagy napoknak a szabadság oszlopát emlékül alkotandó.

Ezen tervrajzok egyikét örömmel közöljük a derék Képes Ujság hasábjain. Halljátok értelmmezését, s örüljete nek Polgártársak!

„Hungaria szellemadus hölgy alakjában, kinek fő disze mintegy koronája hazánk czimere, s mellén a viláosság és honszeretet tüzét sugárzó nap; fölemelkedvén a nagyelkűség, erő, hősiesség és éberséget jelképező 4 oroszlyántól őrzött, s 12 pesti-pont alegoriáival ékesített talapat fölé, nemes arczvonásai a szabadságot híven ábrázolja, jobbja égbe nyúló újjával a magyarok ezreinek sőt millióinak Mártzius 15ki egy szív és lélekkel óriásilag fölarsogott ama fogadására emlékeztetvén:

„Esküszünk,

Esküszünk, hogy rabok tovább

Nem leszünk!”

baljában pedig diadalni öntudattal a széttépett bilincs részét a világnak bemutatja, mely bilincs másik felét hősileg lábával tiporja; intvén a népet, hogy szabadságával visszaélne rettegjen, a közérőszakadások által ne gyengítse; hanem inkább a testvériség, keresztyén szeretet által magát consolidálja: nehogy a zsarnok erőszak fejünkre növe, lábától kifeszítse a rablánczokat, és újra a népek nyakába fűzze.“

Ez Casagrande M. jelen szabadság szobrának értelme. Tagadhatlanul általa a magyar Mártziusi napok remekül jelképeztetnek.

Casagrande barátunk a pesti központi bizotmányának is megírta már szolgálati készsége-

*) Ezek közül néhány érdekesb rajzot közlendek e nemzeti műkincseinket ösmértető lapban.

**) Ki a Mártziusi napokban egy

gét; s mi sokaknak ohajtását fejezzük ki, midőn nyilvánítjuk, hogy a szabadság oszlopa oly valódi művész által alkottassék, ki a magyaroknak szívszerinti rokona, barátja, Mártziusi napjainknak pedig szemtanja és lelkes részese volt, s illy Casagrande a szabadság emlékszóbrának alkotására legméltóbb, legalkalmasob hazánkfia, éljen!

Majer István,
tanár.

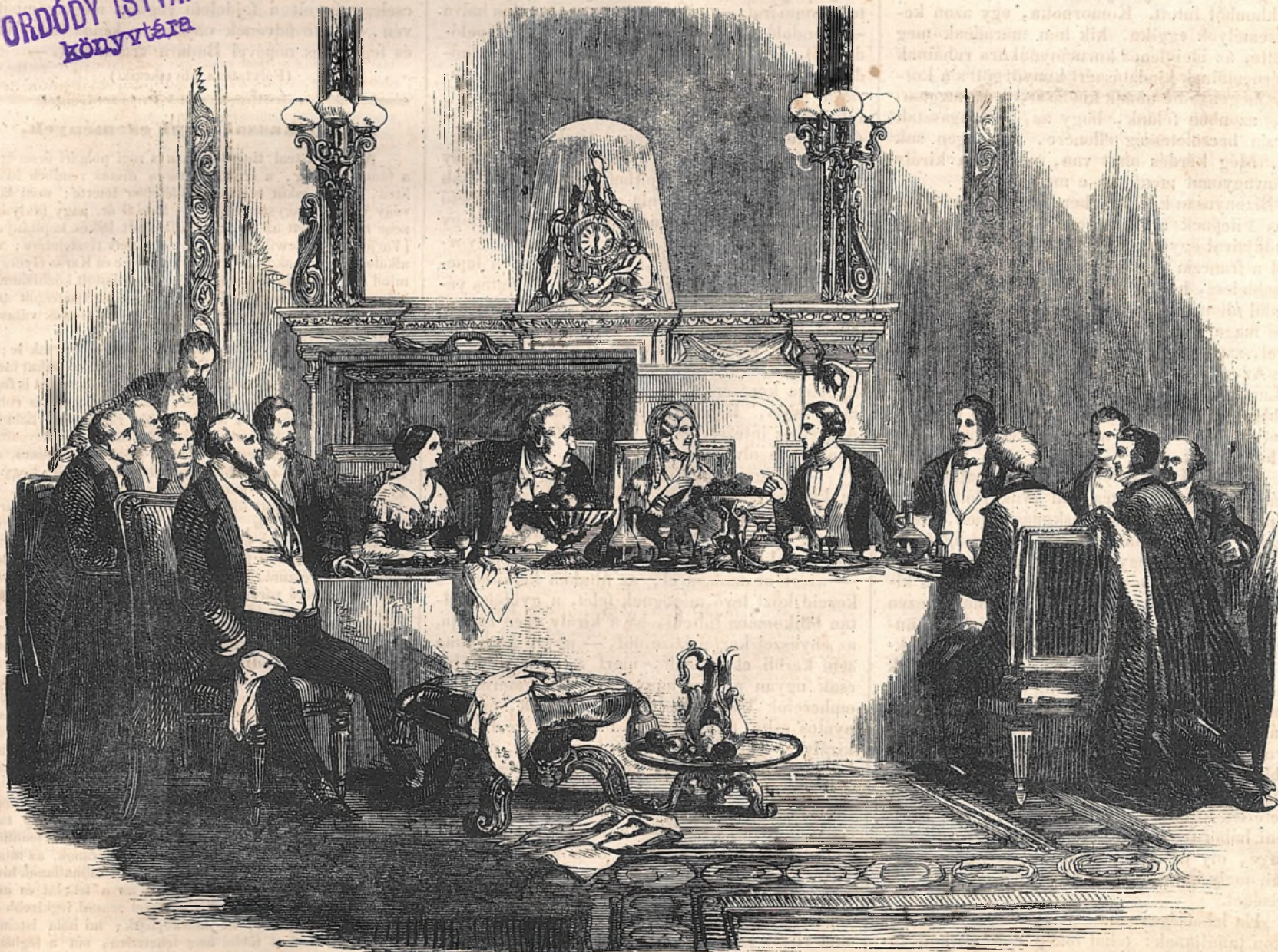
Lajos Filep Angolhonban.

A Neuilly gróf, ez azon név, melyet az előbbeni francziák királya fölvetett: Claremont kastélyban, mely Londontól mintegy három mérföldre fekszik s a belga királynak, mint Charlotte angol hercegnő korábbi férjének tulajdona, left menhelyet s ott gyűjtötte össze maga körül minden gyermekeit s onokáit; kivéven az Orleansi hercegnőt, ki megvonulva a négy toronyban lakik Ems-ben. Így nyilatkozik az isten jósága s igazsága abban is, hogy azon egyetlen viszony, melyet Lajos Filep, emberi vélemény szerint, magának tisztán megtartott, családi viszonya, minőben nem csak legtöbb királyoknak, hanem sok magánosoknak is példányul szolgálhatna, zavaratlanul maradt meg neki, midőn mindenek elhagyták őt s jövendő nagysága fáradalmasan fölépített egész épülete romokban fekszik. O Angolhonban, noha annak sokat cselekedett ellenére s azt soha nem menthető módon megcsalta; mind azon tisztelettel fogadtatott, minő a szerencsétlenséget illet. S ha mindjárt népekjogi illedelem kormány tagjainak a megbukott királlyal minden közvetlen közlekedést tiltja is, még is maga Palmerston lord, kinek legtöbb oka volna rá nehezíteni, soha egy szót

Claremont, Lajos Filep mostani lakhelye.

ORDÓDY ISTVÁN K.
könyvtára

Lajos Filep és családja Claremont kastélyban.

sem ejtett ki száján, mit diadalörömmel lehetne magyarázni. Nők az ősz királypárt meglátogatták, s az angol kormánynak valódi felelősége még a királynénak is fölséges rokonaival korlátlan közlekedést enged. Angolhon legtöbb nagyjai, kik valaha Lajos Fileppel viszonyban állottak, most is iparkodtak megmutatni, hogy figyelmök személyét s nem állását illette, s maga Wellington lord is, ki Lajos Filepnek Angolhon iránti tükös céljaitól legtöbbet tartott, meglátogatta őt és sok óráig beszélgetett vele. A két öreg urnak alkalmasint egymásnak sok mondani valója lehetett.

Egyébiránt Neuilly gróf igen elvonulva él, csak kevés hívek társaságában, kik közt Jarnac grófot említjük meg, az annakelőtti követet Londonban, ki hajdani urához szorosán ragaszkodik. Azonkül Kenmützky s Dumas tábornokok, kinek az utolsó forradalom történetét toll alá mondja, hasonnan Vataut hajdani könyvtárnoka vannak körüle, Duchatel gróf, Montebello herczeg s Guizot is gyakran meglátogatják, melly utolsónak Normanby lord méltatlan megcsalását még nem bocsátották meg az angolok. A szeretet és hűség közönséges bankbukásánál, minő most a világba berontott, igen jól esik ilyen férfiakat találni, kik nem csak a szerencsével szövetkeztek, hanem az emberiség legfőbb javát, szilárd meggyőződést, mentették meg ön számukra.

Mióta a király Claremontban tartozkodik, nejével majd minden vasárnap meglátogatja a kis katolikus kápolnát Weybrigde szomszédos, a délnyugati vaspálya egyik állomása, helységében. Megjelenése csaknem szegény, kocsikészülete igen tekintélytelen s az angol lapok különös megemlítésre méltónak tartják, hogy még mindig azon kék révkalauzkabátot viseli, mellyet Express gőzös kapitánya ajándékozott neki, midőn Frankhonból futott. Komornoka, egy azon kevés személyek egyike, kik hűn maradnak meg mellette, az ideiglenes kormánynál ura ruháinak s fejéremüinek kiadatásaért könyörgött s a kormány megengedte annak kiadását, a mi megmaradt, azonban félünk, hogy az, a magasztalt francia becsületesség ellenére, nem igen sok lehet. Még kérdés alatt van, vallyon a király magánvagyonát megfogja e menteni.

Bizonnyosan kevés ember fog találatni, kik Lajos Filepnek uralkodászcéljaival s kormányzásmódjaival egyetérthessenek. De minél előbbre halad a francia forradalom kifejlése, annál világosabb lesz, hogy Frankhonban nézeteivel nem egyedül állott. A nagyobb szám csak azt akarja, mit ő maga akart: pénzt és befolyást; s a hűséggel, szeretettel, igazsággal keveset gondolnak. Az egész ideiglenes kormányban csak egyedül Lamartine látszik az emberiség javát akarni; a többiek csak önmagukat s legfőlegb pártukat szeretik s ezt is csak azért, mivel ő a számár, kin lovagolnak.

A zsarnokság helyébe, minőt Lajos Filep ármány s megvesztegetés által gyakorlott, a párisi porság baromi erőszakoskodása lépett, melly a népet elsikkasztotta, melly a szabadságot zabolátlanságnak, az egyenlőséget közösségnek magyarázza s testvériséget az idegen munkások kiűzése által nyilvánítja. Kevés idő múlva ezen zsarnokság, melly a minden tekintet nélküli önzést ismeri el nyilván egyedüli indokának, sokkal szenvedhetlenebb lesz, mint Lajos Filepnek minden erőszakoskodásai, s ha a hadsereg nem eszmél föl s valami derék vezér nem támad, ki a párisi várműveket váratlanul elfoglalja, hogy a vulkánt magában kidühöngni hagyja, hogy a többi Frankhon megszabaduljon a Páris uralmától, akkor a francia ember durva állatiasága tökéletesen kitör, s a mindnyájának mindnyája elleni háboru, a francia fanadobölcészlet eszménye, oly mozgalom kimenetelét fogja kimutatni, mely harmadszor esalta meg a remélő emberiséget.

Ha lehetséges volna, hogy az emberek másokon tanuljanak: tehát főkép a Némethon tanulhatna Frankhonon, mit ne tegyen; de mi valóban attól tartunk, hogy e példa is elveszett;

a semmit sem tanulás és semmit el nem feledés öröklött baja nem csak a Bourbon-oknak, s aligha nincs okunk félni, hogy a Némethon csak akkor születhetik ujra, ha Orosz- és Frankhon által, mi igen hihető, egyszerre megtámadatik; ha saját tehetettségét megfogni s reményét ismét abban helyezni tanulja meg, ki szétzútt, de gyógyít is; ki megsebesít, de beköt is, ki elnyom, de tisztességre is emel, s adja isten, hogy az mi hamar s kegyelmesen történjék meg.

Egy magyar leány.

Történeti beszély.

(Baró Révitzky Józseftől.)

(Folytatása)

Az orvos, most sebeit jobban megvizsgálván, némü erős szerekkeli folytonos dörzsölésnek sikerült az életnek gyéren pislogó jelét, a meredt testbe elővarázsolni — fél meredten nyitá fel Ágnes megtört bájgyadt szemeit, — de csak egy percze — mivel ismét csak hamar előbeni érzéketlenségébe omlott. —

— Itt csak a természet segíthet, mondá az orvos: — a nyugalom, mindenek előtt legelső orvosi szer, ily kétséges kimeneteli lázas érzéketlenségnél — a közel lévő igralmas szűzek kolostorában, nem csak elégséges nyugalom, de a leggyöngédebb ápolásban fog részesülni — ennél fogvast jónak látnám gondos elővigyázattal, a sebesültet azonnal átalvinni.

Az orvos rendelése haladék nélkül telyesített és Ágnes gondos elővigyázattal a kolostorba vitetett.

Zoltán a fejdelem oldalánál maradt — és szem tanuja volt fejedelmi barátjának — a szerelem emésztő langjának duló fergetegével, pusztító, gyötrő fájdalommal megtelt fiatal keble kinyitá árjának — most eszébe jutván a lepecsételt csomó irat: — annyi mintha meg volna halva — gondola magában ezernyi képzetek tépelődéséről, és kínos fájdalomba merült lelke tűnődéseitől, mind magát, mind pedig fejedelmi barátját szabadítani vágyván — közölte véle a titok telyes csomó iratnak kezei közötti létét — és minthogy Ágnes rejtélyes, titok telyes megjelenésének biztos és gyors felfedezése, — mely kinyzó vágyaikat lecsilapíthatja — egyedül csak az irat felbontása által vala ez uttal eszközölhető — azon eltökélésre birta mind kettőjüket, hogy az irományt felbontsák. — E végből Zoltán gyorsan távozott a sátorból, s csak hamar a lepecsételt irományal visszatérván, azt felbontás végett fejedelmi barátjának áltynytotta: reszkető kézel és karjainak görcsös rángatásával nyult a király a lepecsételt csomó irathoz; a mit is felbontván, két irat tünt szemekbe — Zoltán a fejdelem kerésére, az elsőt felvévén: ez Salamon zsidó, Bánhidü László udvari orvosának Alegrihez intézett levele volt. — Zoltán fenhangon kezdé olvasni. —

— Végre felderült az idő — ugymond: hol te kedves fiam Alegri, alacsonyító szolgálai álásodból menekülvén velem együtt a roppant gazdagság szülte — legkellemetesebb élvezeteknek áldozhatol, — temérdek kincs váraozzik reád — azért ne mulasd el, az általam készített, s kezeid közt lévő méregnek felét, a gyüölt Zoltán bilikomába tölteni, ha a király ezen istáppja, az enyészett karjai közé dül, — ugy ő kegyelme sem kerüli el a halált, mert a csata-tért élve csak ugyan el nem hagyandja — legmerészebb embereink közül öt százan egyesültek, és iszonyatos eskü által megerősítve elhatározták, a királyt — ki fényes szokott köntöséről, és tüzes harcmenjéről — elége ösmeretes, egyesült erővel megtámadni, ha ezen egyesült erő — egy tárgyra irányozza erejét, ugy áldozatjának, mulhatatlanul veszni kell — ezután fog csak reánk mosolyogni, a szerencsés, és boldog napok kéj teljes öröme mellyek közt életünk jövendője, a gazdagság minden kényelme élvezetével folyni fog. Reményemem hogy követem, ki ezen levelemet viszi, szerencsésen hozzád fog érni.

— Gzalázatos cselszövény — csak egy Bánhidü tehetta azt, hogy királya ellen, or-gyilkoso-

kat fogadjon, kiáltá most Zoltán a nemes harag kitörésében, melly érzékeny keblét megtöltötte — azonban a halállal küszdö Ágnesre gondolván — példátlan nemes merészlete elfojta benne minden további boszus gerjedelmet — azon feláldozó szenvedély mellyet Ágnes a fejdelem eránt bizonyított, egy nem minden napi szelemü leányt tüntetett fel Zoltán előtt — a cselszövény titkait tudván, hogy láng szerelme tárgyának becses életét megmenthesse — ön magát áldozta fel — ez okból kérte ő a fejdelem szokott öltönyét, és harczlovát. — Üdvemre mondom szóla most ujonnan Kálmán, a megilletődés jelének hangján különös hálával van eránta a haza és nemzet lekötelezve, engedje az ég hogy felüdüléséről, az orvos által biztosítatnánk. —

Az orvos most belépett, jelentvén a fejdelemnek, a megsebesült nő eránt tett czélszerű rendelkezését.

Kevés percze mulva a fejdelem és Zoltán lovaikon ültek, és nyil sebességgel vágattak a kolostor felé, — oda érvén Ágnes már megszűnt élni. — A fejdelem gyötrő s kínos érzelmeit valódilag leirni, nincs tehetségemben; — kétségbe esőleg rohant a jobb életre szenderült agyához — hol térdre omolván örült szenvedéllyel ragadta meg Ágnes jég hideg meredt kezét — könyekkel és csókokkal árasztván azt — Zoltán a szív repesztő és érzékeny kebleket megrázó jelenetnek véget akart vetni — könyes szemekkel esdeklett, az emésztő kinok gyötrelmei alatt nyögő fejedelmi barátja előtt — a visszatérésért. — Huzomosabb esdeklek után, sikerült végre a fejdelemnek örült fájdalomait némüleg csilapítani, s miután fényes eltakarítására a megdicsőültnek fejedelmi parancsát kiadta — vérző szível — öszvedult kebellet — hív barátjának Zoltánnak kíséretében — szóflan a táborba vissza lovagoltak.

A pártütöket és azoknak ármánykodásait s cselszövényeit a fejdelem végkép megsemmisítvén, — élte üdvének enyészete kínos tudatával és fegyveres népével Budára vissza tért. —

(Folytatása következik.)

Abauj-kassai napi események.

Apr. 9. Isteni tisztélet után a régi polgári őrsereg s a tanuló ifjuság, a szabadságtéren díszes rendben kiálltva. az uj esküt ezerek jelenlétében letette; ezen látvány valóban nagyszerü volt. — Este 9 ór. nagy fáklýszene rendeztetett az ez nap elválasztott lelkes kapitányok (Varjon és Desewffy) méltó s érdemlett tisztelére; ez alkalommal szónokoltak: Horváth Vincze és Karsa György; mind a két kapitány irántok tteleg nyilvánított közbizalmat lelkes szavakkal megköszönvén, zene alatt tisztelgőit szíves vendégszeretettel megvendégelte. — A tiszték válaszáta csak ideiglenes.

Apr. 10—14. Mnt napjaink csendben folytak le; a nemzeti őrség fő- s altisztjei naponkint gyakorlatokat tartanak, s mint hallani, nem sokára már osztályonkint is fognak elkezdődni a gyakorlatok, minek biz ideje is volna már, mivel jelen nehéz időkben többé rák módon haladni nem lehet, nem szabad, különben a nagy czél tévesztve s az egész könnyen vesztve van. — Fegyverünk nincs, mi ismét nagy baj, s ez lehet leginkább oka annak, hogy a gyalog nemzetőrség mindedig szolgálót nem tesz. — 12dikén egy nyomott fölhívás jelent meg, intézve a város lakosaihoz, melyben, ha bár a magyarban kevéssé érthetlen is, (a német bizonyosan eredeti s a magyar csak fordítás) sok üdvös foglaltatik annak idejében felhasználó s erre részünkről rö iden csak az a megjegyzésünk: hogy a közelgő városi tisztújításra vonatkozó tanácskozmányok most még időelőttiék; ez uraim fölötté rosz taktika, épen olyan mint betegknél az elhamarkodott hánytató beadása, — annyival is inkább, hogy ny hiszszük, miszerint azon elv csakugyan rettentetlenül s változhatlanul megvan alapítva, hogy senki, legyen az bár ki, ki a csúful megbukott, városunkban hosszabb ideje óta majd nem közromlást előidézőleg uralgott, ugy nevezett Wirkner-Baranyay pártnak embere, creaturája volt, hivatalba nem jöhet, ha abban van, nem maradhat, alle bremen! mint a kétségbeesett makao-isták mondani szokták, — ha e szent, férfias magasztos elv áll, miben mi csak kételkedni sem akarunk, nem merünk, ugy minek az időelőtti tanácskozmányok, hisz magunkal, ugy tartjuk, csakugyan tisztában vagyunk, tisztában kell lennünk, s így például akár X akár Y legyen a tanácsnok, az mind egy (magában értődvén, hogy az erre alkalmatlanok hivatalra vágyai nem fognak), itt csak az a feladat és czél, hogy a nevezett bukott párt emberei semmi legkisebb hivatalba se jöjjenek, ne maradjanak, mi hála istennek egyetértés mellett többé nem lehetetlen, sőt a legbiztosabb számitással kivihető, azért zárjuk be a hátulsó kibúvó ajtócskát, legyünk egymás iránt őszinték és biz-

lomal adjuk meg mindenkinek a magáért, mondjunk valétet a még most idő előtti s könnyen csak szakadásokat — mitől isten mentse — még okozható, czélhoz nem vezet tanácskozmányoknak, és midőn ezt tesszük: nem bosszuállók, mik nem is akarunk. nem is tudunk lenni, de csupán s egyedül igazságot szolgáltatók leszünk a kártató, mindig becsületes jó lelkületű s legtisztább számúknak, a bukott párt által eddig nemtelenül lenyomatott derék honfitársaink irányában.

Apr. 15. A gyalog, huszár és lovas nemzetőrsg rendszeren mindennap gyakorlatait tartja s egymást felváltól a szokott helyekeni őrszolgálatot teszi; fegyvere mindazáltal mai napig sincs, azonban az állandó választmány ezen is czelszerűn mindenkor segíteni igyekszik. Véleményünk szerint a pálinka és kapu, vagy hogy is nevezik, pénztárakba lévő nagyobb mennyiségű pénzeszveg a fegyvereknél több lehetőségre lenne fordítandó; érintett pénztárokról a beavatottaknak jelenleg nyi atkozni s az illetőknek felvilágosítást adni erkölcsi kötelesség. — A nemzetőrsg fő- és altisztjei a régi polgáriőrsg orna gyánál Soós Sándornál már tisztelkedtek, ki miután hasonlag az új alkotmányra fölesküdtött, tett korábbi nyilatkozatánál fogva is bizton várjuk, hogy mint ideiglenes őrnagyunk is (éljen!) ezental nagyarául kormányozand bennünket; azt pedig, hogy parancsait magyar nyelven adja ki, főle már most törvényesen megkívánjuk, ellenkezőről többé csak álmodni sem mervén.

Apr. 16. Ma délben Lederer vendéglőjében közlakoma rendeztetett, melynek mint kivethető főczéja volt: küllönös ismerkedés, melyre éretet el a kitűzött czél, azt taglani nem kívánjuk, mert mi őszintén bevallva, az egészről kikoszodni teljeséggel nem tudnánk: — a csupán német étlapot nagy nehezen kibetűztük, „Kellne! Suppe“ kiáltva a nem legjobb ebédrel csak hamar készen voltunk, s postpászul politikai hitvallás kirolettet bevallásokat kaptunk, mellyek többnyire ebből állottak: „Éljén az egyenlőség, egyetértés és testvériség!“ — Fátyl a multakra! (hogy is ne) beszéljünk, nyilatkozunk nem csak magyarul, németül, de tótul is! (Vivat) — ? — Szegény magyar csupa nagylelkűségéből és tulságos, helyen kívüli, többé nem kívánható méltányoságból ismét vesztetre a régi utalatos nótát fujni nem iszonyodol! így egyesé soha köztünk nem lesz, mert a nyelvek tarka vegyülete a küllönböző érdekeket soha nem egyesítendi; sőt ellenkezőleg szakadásokat, pártokat szülné, egy elkorcsosodott nemzetet teremt elő; hogy ez történéj, ezt immár többé nem engedhetjük, n-m szabad engednünk; a békés uton kívívott alkotmányos szabadság csak ugyan lehet erős, soha többé el nem veszhető és örökös, ha nemzetiség és nyelv, mint legerősebb alapján nyugszik, nyelv a nemzet lelke, azért karoljuk fel valahára ügyünket úgy a mint kell, szilárd férfiúi jellemmel és lelkesen; tetteink erőszben többé semmi mellékes érdekeknek alárendelve ne legyenek, e részben a nélkül is még csak agítalnunk sem szükséges, miután városunk idegen ajku derék polgárai kedves honfitársaink testestől lelkéstől magyarok akarnak, kívánunk lenni, és itt csupán néhány népszerűség vadászók kárhozatos befolyásákkal és czifra, de őrös kongás szavakkal a tévutat keresik; kik azonban hála istennek erősen hisszük, hogy legnemtelenebb, badarabb szándokukban boldogulni nem fognak, nem foghatnak, mert ellenökben nagy, eldöntő, a legtisztább szándokú többség. Egyébiránt érintett lakomára visszatérve. ha bár az ugy szólva semmi szint is nem viselt, kivénen tán a kétszínűséget? — mintegy 60—70 tisztelt honfitársak körében néhány talpraesett toasztok elmondása által fűszerezve vigan folyt le, Varjon Gábor és Farkassányi Sámuel legzajosabban megjeleneztek a martýrok iránt pedig keresett, de czélt tévesztő szánakozással lévén, legyen meg az ő hitök. Ez uttal egyszersmind mint elvinkhez mindig hűn következetesen ragaszkodók, belső meggyőződésünket követők örömmel nyilvánítjuk, hogy Szécsény Inre kenyeres pajtásunk által kimondott azon szentül megtartani kellő elvet, miszerint nem becsületes ember az, ki a Wirnkner ligától vissza nem borzad, legtisztább meggyőződésünknel fogva magunkévá tesszük s e mellett annak idejében minden erőnkkel nem csak szóval, de tettel is agítálni és tehetségünkhez képest agítatni tartozó fő kötelességünknek ismerjük és ismerendjük. Ha minden ember ugy beszélne a mint érez, valódi paradicsom lenne a világ, de — az az átkozott de sokakat eltántorít.

April 17. Tegnap volt az utolsó német szini előadás. A városi színház, miután Kröning a volt német igazgató megbukott, s így a színház iránti szerződése a nélkül is törvény szerint megszűnt; menyiben e mellett ő maga is szerződését alólrira és társaira átruházni kedves kötelességének tartotta, ezen átruházást a városi ns tanács által e hó 11kén tartott ülésében teljesen helybenhagyatva megörösített is, így a városi színház minden csőd hirdetés nélkül három egymást követő évre a szokott föltételek alatt Klestinszky László és társainak bérbé kiadatott, s mi eddig is, mig erre vonatkozó hirdetményünket a maga idejében kiadni szerencsések lehetendünk, magunkat ezenel a t. ez. közönség megérdemleni törekedő kikért kegyességébe és lelkes pártfogásába hazafiai mély tiszteltettel ajánljuk.

Apr. 18. A csend és rend fentartására ügyelő választmány közelebb a város lakosait az iránt felszólítja: miszerint mind azok, kik felesleges fegyverrel bírnak, feleslegüket a helybeli nemzetőrsg használatára átadni sziveskednének, hogy az illy uton nyerendő fegyvereket használva, a nemzetőrsg addig is, mig nádor ő fensége által eszközözendők megérkezendek, magát gyakorolván, minden váratlan esetre mielőbb készen legyen. Az ajánlatok

elfogadására az illető bizotmányi küldöttek megbízásukban milly eredményei jártak el, arról majd a jövő számban bővebben. — Legjobb királyunk ő fölségének dicső születése napja az illető közügyér utól érkezett újabb rendlete következtében folyó hó 30kán az egész megyében nagyszerűen meg fog ünnepeltetni.

Klestinszky László,
nemzeti ör.

Ujdonságok a politika terén.

Magyar- és Erdélyország.

Poson, Apr. 11. Tegnap érkezett meg ide urunk királyunk, királynő asszonyunk és Ferencz Károly és fia Ferencz József főherczekek kíséretében. Rendkívül nagy lelkesedéssel s pompával fogadtatt a fejedelmi család, valamint a már előbb megérkezett bécsi, pesti, győri, nagyszombati, esztergami skomáromi küldöttségek is, mik nagyobbára nemzetörökből állottak. — Ma megjelent ő fölsége hű magyarai körében, s így szólott fejedelmi székéből magyar nyelven: „Hiv magyar nemzetemnek szivemből ohajtom boldogságát; mert abban találok fel a magánét is. A mit tehát ennek elérésére tölem kívánt, nem csak teljesítettem; hanem királyi szavammal erősítve, ezennel átal is adom neked kedves öcsém — s általad az egész nemzetnek; úgy, mint kinek hűségében leli szívem legfőbb vigasztalását s gazdagságát.“ — A fölség által megerősített törvényczikkelyek ünnepélyes átadása alkalmával azt, mit eddig a korlátnok szokott teljesíteni, most a közügyerelnök, g. Battyány Lajos végezé, hatalmas beszéddel tolmácsolván érzelmeit — Ő fölsége zajos tetszéssel fogadott nyilatkozata után nádorunk emelt szót, s a nemzet háláját lélekemelő szónoklattal fejezé ki urunknak. A szentesített törvények, mellyek közt az első magyar független és felelős magyar közügyérsg gr. Battyány Lajos által kijelölt tagjai is megerősítve hivatalaikban, átvétele után szeretett nádorunk, most kir. helytartónk a főrendekhez beszédet tartott. — Pesti Hirlap a berekesztési ünnepre a többi közt ő fölségeik távozását jelentve, azt jegyzi meg: soha fejedelm őszintébben szives, bensőbb, kedélyesebb fogadtatásban nem részesült.

Pest, apr. 14. Nehány nap óta városunk nem kevésbé élénk ugyan, de csöndesebb szint kezd venni magára. Az élénkséget még inkább növelik a Posonból lejövő képviselők és ifjuság mindenféle találkozások, üdvözlések, ölelkezések. És mi édesen esik most barátunkkal ölelkezni, kit néhány napok óta nem látunk, mint szabad haza gyermekeinek!

— Mult vasárnapi nagy számu népgyűlésünk tárgya az Olaszországban a szabadság elnyomására használt katonaság mielőbbi visszahívása volt. Meghatólag lepott meg bennünket ebben két lengyel megjelenése nemzeti öltözötükben, kik Bécsbe egy petitiót vívén, erre vették utjokat. Részünkrol a testvéremzet iránt a legforróbb rokonszenv nyilvánítottat. Adja isten, hogy beteljesedjenek a költő jósszavai:

E porba omlott szép haza
Fel fog születni még!

— Ugyanakkor mutatott be Nyíregyháza városának küldöttsége, melynek szónoka többi közt a pragmatica sanctióra vonatkozólag ugy okoskodott: hogy az bennünket többé nem kötelez; mert azt a senki által nem képviselt, senkit meg nem bizott nép nem kötötte.

— Szinte akkor hirdettetett ki a választmányak egy proclamatiója, melly által a vörös szín iránti türelem hirdettetik. Különös bikaterméssel bírnak némelyek, hogy e színt — bár czélja a legártatlanabb, nem szenvedhetik. Egy darabka vörös szalag némely spieszbürgersegi czafrangokról lemondani nem tudó sörös frátert nagyobb ingerültségbe hoz, mint Metternich és czinkosainak nemzetgyűlölő machinatiói. Mondják aztán, hogy vannak köztünk, kik nem tudnak fölhevülni!

— Tegnapelőtt egy katonatiszt vigyázatlanságából csaknem összeütközés történt volna, ha az ifjuság több higgadsággal nem bir, mint a marsfi.

Egy ifju olasz proclamatiókat osztogatott a katonák közt, mit az őrtiszt megakart akadályozni. Az ifju polgártárs nem engedé magát háboríttatni, mire amaz kardot rántott, s az ifjut elfogató. Azon bünn ezt nem nézék el hallgatva, s addig meg nem nyugodtak, mig a foglyot ki nem szabadították.

— A nemzeti őrsereg mióta működik, közel ezer csavargót fogott be. Ebből kettő a tanulság, egy az, hogy fogalmat nyujt arról, mi szép rendben folyt eddig a rendőrség; — másik, hogy a pesti polgárság soha nem fogja meghálalhatni fáradozását az ifjuságnak, melly az őrsereg nagy részét teszi.

— Ma estére várjuk az országgyűlés utócsapatát és ministereinket. Kivilágításra roppant készülétek. — Fáklyás zenék többes számban majd minden estve.

Liptóból, S. Miklós mart. 29. Tegnap közgyűlésben, melyre a községek előljárai is hivatalosak voltak, Hybbe m. város jegyzője több pontot magában foglaló petitiót kezdett olvasni: melyben leginkább az sürgettetik, hogy miután a szabadság és polgári jogok a nemtelenekekre is kiterjesztettek; engedtessek nekik a megyei gyűléseken positív részvét, s azért Liptóban a megyei közgyűlések tanácskozási nyelve tót nyelv legyen: — ugyan e nyelven szolgáltatassék ki az igazság, ez legyen a nevelési nyelv is; szóval, hogy a tót nemzetiség ugyanazon jogokkal ruháztassék fel, mellyel a magyar nemzetiség bir. — Éljenek a tót közügyerek s a tót hadsereg is! — Még e hijával volnánk.

Ujvidékről egy küldöttség ment Bécsbe, az országgy. és közügyérsg mellőztével. Miért nem ment már egyenesen Pétervárra? ugy mond a „Morgenröthe“ lap.

Ausztria.

Bécs, apr. 13. A pápai nuntius tegnap elutazott innen, s gróf Medem orosz követ Berlinből érkezett meg ide.

Gróf Hartig és Czoernig udv. tanácsos, kik a Mailandbai küldetéssel voltak utoljára megbizva, még Bécsben vannak.

Jósika báró, az eddigi erdélyi korlátnok hivataláról lemondott.

A mailandi apr. 6ról szóló napi tudosítvány: Brescia tartomány egészen szabad, az osztrákok Mincio bal partjára keltek át. A piemonti segédsereg, melynek középladát maga a király vezérli, 50,000 becültezik, 100 álgyuval. Toskánából 10,000 önkéntes lenne utban Mailand felé.

Velen czében két párt van, egyik Ausztria, más Olaszhon mellett. Udineben 9 amazon van a mozgalom élén.

Külföld.

Frankfurtban s egész Némethonban sok szózat emelkedik a végett, hogy Némethon élére János főherczeg, vagy István kir. helytartónk választassanak meg.

Szászország hegyes vidékén tökéletes anarchia uralkodik. Lipcsében is némely rendtelenségek történtek.

Helvetia 100,000 fegyverest szándékozik felállítani.

Lengyelhon. Miklós czár értesülvén számos ageisei által, mily nagy rokonszenvre talál lengyelek ügye egész Némethonban, parancsot adott: miszerint Orosz-Lengyelországban minden 18—35 éves férfiú összeszedessék s Oroszhon belsejébe vitessék. Ezt írja a francia „Patrie“ című lap. — Már ezt csak nem hihetjük!

Oroszhon. Némely tudosítások szerint Krimben már nyilvános lázadás ütött volna ki, s e mellett Oroszonnak nincsenek is ügyes vezérei.

II. Miksa s Mária bajor herczegnő.

Bajorhon legújabb történelmében legfontosabb napok egyike a 20dik Mártzius, mellyen Lajos király fia, Miksa koronaherczeg részére, a koronát letette, s ez, szül. Nov. 28kán 1811,

II. Miksa, bajor király s neje.

az urakodást átvette. Ez bajos időben történt, minő talpra esett férfit kíván, s már az illy időnek s illy igények eleven felfogása főkéletesen alkalmas arra, hogy kedvező előítéletet gerjessen az iránt, ki azt elismeri. Miksa nem ült készületlen a fejedelmi székre, noha Lajos király különöségei közé az is tartozott, hogy épen a koronaörökös az uralkodási foglalkodásokban minden részvétből kirekesztette, ha csak talán azon férfiaknak, kikben Lajos király oly soká helyhezte egyedüli bizalmát, a koronaherceg protestáns neje nem volt botránykó, mindazáltal a koronaörökös nem volt munkátlan, hanem komolyan iparkodott azon országnak minden viszonyaival megismerkedni, mellyen egykor uralkodandó lenne. Ő folyvásti viszonyban állott mind a két kamara notabilitásaival; sőt a legelhatározottabb ellenzék fő tagjaival gyakran leveleket váltott. Már első választásai bizonyosságul szolgáltnak a személyek pontos ismeréséről s azon szándokáról, hogy jeles férfiakat gyűjtson össze maga körül. A kamarák küldöttségéhez Mártzius 27kén tartott beszéde szinte annyi bátorságot mutat, s Bajorhon bátran remélheti, hogy illy uralkodó alatt önállását a nagy Németthon többi országai közt épségben fentartandja. Neje (szül. 1820) azon nagy erényel bír, hogy róla kevés van mondani való, mindenek előtt hű anya s jeles nő: különösen az ajánlja őt, hogy az 1846 év. apr. 14kén meghalálozott Wilma hercegnő leánya, ki „szegények anyja” nevet hagyott maga után.

10. Réptalány. (Történet szava.)

Megfejtése a 9. szám alatti réptalánynak:

„A legelső magyar ember a király
Erte minden honfi karja készen áll,
Lejje népe boldogságán örömét,
S hír, szerenese koszorúzza szent fejét!”

Szerkesztői jelentés.

Esztergamból küldött szép rajzért hálás köszönetet mondunk. Az apróbb híreket petit betűkkel nem adhatjuk, mivel korosabb olvasóink iránt méltányosoknak kell lennünk. — Egyuttal t. olvasóinknak jelentjük, hogy Hatvány Gábor ur Debreczenben „Szabadsajtói Emlény” című zsebkönyvet adand ki, mely Sz. György vásárra sajtó alól kikerülend. Ara 1 p. frt.